

Сищенко Ю. А.

старший викладач кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), youra61@meta.ua

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються особливості викладання другої іноземної мови у закладах вищої технічної освіти і відмінності від викладання першої іноземної мови. Звертається увага на викладання другої іноземної мови як специфічної дисципліни й аналізуються нестандартні методи, які доцільно використовувати у процесі викладання другої іноземної мови.

Ключові слова: викладання іноземних мов, друга іноземна мова, мотивація, ринок праці, студенти закладів вищої технічної освіти.

Метою статті є необхідність звернути увагу на проблеми викладання другої іноземної мови в вищих навчальних закладах України, зокрема в технічних, і можливі шляхи їх вирішення.

Розвиток тісних економічних зв'язків з розвиненими країнами світового співтовариства вимагає реформування викладання іноземних мов в українських вищих навчальних закладах з технічною спрямованістю. Співробітництво з іноземними компаніями, які виявляють зацікавленість в унікальних розробках українських закладах вищої освіти (ЗВО) та їхніх фахівцях неможливо без знання іноземних мов. Франція є морською державою, на верфях якої будується велика кількість сучасних торгових і пасажирських суден, військових кораблів. Ці підприємства зацікавлені в співробітництві з українськими фахівцями, зокрема з Національного університету кораблебудування, які мають столітній досвід проектування й будівництва першокласних морських і океанських суден.

Звичайно ж, перше місце за значимістю й універсальністю посідає англійська мова. Володіючи цією мовою, можна з великою долею ймовірності

розраховувати на взаєморозуміння в більшості країн світу. Але слід приймати до уваги менталітет та історичні стосунки деяких країн з їхніми сусідами. Так, наприклад, у Франції чудове знання англійської мови, може допомогти тільки на початковому етапі пошуку роботи. Але вже на співбесіді (*entretien*) рекомендується спілкуватися державною мовою.

Що стосується укладання довгострокових контрактів із французькими підприємствами, їх представники приймають до уваги, у першу чергу, розмір прибутку, який вони зможуть отримати. Але спілкування французькою мовою значно підвищує успішність підписання контракту, тому що «людський фактор» відіграє значну роль у ділових стосунках.

Враховуючи активність розвитку телекомунікаційних технологій і конкуренцію на ринку праці, усе більш актуальним стає питання про вивчення у ЗВО декількох іноземних мов. Коли мова заходить про вивчення іноземних мов, в основному мається на увазі навчання англійській мові. Методика викладання цієї мови часто автоматично переноситься на інші мови, що негативно позначається на ефективності навчання, тому що в силу різних об'єктивних і суб'єктивних причин друга іноземна мова вивчається в значно меншому обсязі. У зв'язку з цим викладачеві слід виходити з того, що студент вже володіє на певному рівні якоюсь іноземною мовою й здійснювати асоціацію з мовою, яка вивчається. Наприклад, при вивченні французької як другої можна згадати, що 60% лексики сучасної англійської мови запозичені з латині й давньофранцузької за часів римського завоювання кельтських племен, яке почалося в 43 році н. е., і яке продовжилося норманським завоюванням в 1066 році.

Студенти з інтересом дізнаються, що в англійській мові існує величезна кількість запозичених слів, які вони вважали «споконвіку англійськими»: *to receive* – *recevoir*, *cauldron* – *chaudron*, *matinee* – *matinée* тощо.

Також значно легше вивчати граматику французької мови, якщо провести аналогії між англійськими граматичними часами *Present Perfect*, *Past Perfect*, *Present Continuous* і французькими *Passé composé*, *Plus-que parfait*, *Futur proche*.

Це суттєво скорочує затрачений час і підвищує ефективність освоєння другої мови.

Чи потрібна друга іноземна мова в технічному ЗВО

З цього питання виникають суперечки й існують різноманітні точки зору. Дійсно, навіщо витрачати й так незначну кількість годин, що виділяються для вивчення іноземної мови на другу мову, якщо їх можна було б використати для вдосконалювання однієї іноземної мови, тим більше що друга мова часто вивчається практично «з нуля».

Із цим можна було б погодитися, якби не успішне впровадження другої іноземної мови в українських ЗВО наприкінці 90-х років. Автору статті, який викладає французьку мову як другу іноземну на технічних спеціальностях у Національному університеті кораблебудування ім. адмірала Макарова, відомі приклади, коли випускники університету, які працюють за фахом, направляються у відрядження до Франції, тому що при всіх позитивних якостях вони мають перевагу перед іншими кандидатами – володіння французькою мовою.

Французькі партнери також зацікавлені у наших фахівцях в аграрному секторі. Тому щороку вони надсилають філологів у Миколаївський національний аграрний університет для організації курсів французької мови серед студентів, що вивчають французьку мову. Надалі декілька студентів відбираються для проходження стажування у Франції. Як правило, найбільш успішні ті, хто вивчав французьку мову як другу, тому що вони самі зробили усвідомлений вибір мови, маючи певну мотивацію. Знання другої іноземної мови ніколи не буває зайвим і під час подорожі, тому що англійською мовою володіє не все населення країни, якою ви подорожуєте.

Організаційні особливості навчання другій іноземній мові у закладі вищої технічної освіти

До навчання другій іноземній мові слід приступати на третьому курсі, коли на більшості спеціальностей вивчення основної мови вже закінчене. Таким чином, студент не перевантажений іноземними мовами, у нього немає «каші» з

іноземних мов, але лінгвістична підготовка розтягується на весь період навчання студента у ЗВО.

Студенти старших курсів уже в основному визначилися із працевлаштуванням і більш усвідомлено можуть вибрати другу іноземну мову.

При навчанні другій іноземній мові можна пропустити багато етапів, які неминучі при вивченні першої мови: алфавіт (європейські мови), докладне вивчення первинної лексики й граматики (спорідненість багатьох європейських мов). У такий спосіб можна вийти на рівень А2 за один навчальний семестр при чотирьох навчальних годинах на тиждень.

При навчанні другій мові потрібно широко застосовувати комунікативний метод, який значно ефективніше й цікавіше класичного «шкільного» методу. Також, залежно від спеціальності, є можливість більше уваги приділити лексиці за професією, що дозволяє підвищити мотивацію студента.

При вступі до ЗВО студенти мають різний рівень комунікативної компетенції англійською мовою й складно їх вивести на один високий рівень. Із другою мовою студенти перебувають в однакових умовах: усі починають «із нуля».

Висновок

З наведеного вище матеріалу видно, що викладання другої мови в вищих технічних навчальних закладах необхідне й продиктоване прагненням українського суспільства, зокрема молоді, влитися у світове співтовариство, у якому питання другої й третьої мови успішно вирішуються вже протягом десятиліть, стати невід'ємною частиною цього співтовариства.

Викладання другої іноземної мови в технічному ЗВО має певні труднощі, у першу чергу з виділенням додаткової кількості годин. Його викладання повинне бути практично й комунікативно орієнтованим, прискореним, але без втрати якості навчання й спиратися на першу іноземну мову.

Популярність тієї або іншої іноземної мови змінюється залежно від політичних обставин і економічного впливу країни, де вона є державною. Тому друга іноземна мова з часом може стати основною. Як приклад можна навести велику популярність російської мови в другій половині ХХ-го сторіччя і її

занепад після розвалу Радянського Союзу. У той же час різко виріс інтерес до німецької мови у зв'язку з виходом Німеччини в ряд найбільш економічно розвинених держав.

Syshchenko Yu. A., *Senior Instructor of the Department of Modern Languages, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), youra61@meta.ua*

Features of teaching of French as the second foreign in the highest technical educational institution

In article features of teaching of the second foreign language in the highest technical educational institutions and differences from teaching of the first foreign language are considered. It is paid attention to teaching of the second foreign language as of specific discipline, and non-standard methods which are expedient for using in the course of teaching of the second foreign language are analyzed.

Key words: *teaching of foreign languages, the second foreign language, motivation, labor market, students of a technical institute.*